

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

Войтків Галина Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики і методики викладання ДВНЗ,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

h.voitkiv@gmail.com

Комплексна діагностика знань, вмінь та навичок студентів є невід'ємною частиною навчального процесу. Згідно з нормативними документами оцінювання результатів навчання здійснюється на основі проведення поточного і підсумкового контролю знань [3].

Поточний та підсумковий контроль передбачають систематичне й об'єктивне визначення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до вимог освітніх програм. Підсумковий контроль проводиться з метою виявлення рівня сформованих результатів навчання, завданням поточного контролю є перевірка розуміння студентами навчального матеріалу, а також перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Компетентнісна спрямованість навчального процесу вимагає перегляду підходів до оцінювання навчальних досягнень, для забезпечення переходу від усталеного констатування фактів у традиційному оцінюванні до аналізу і самоаналізу з метою досягнення успішних результатів навчання.

Питаннями оцінювання навчальних досягнень з часів впровадження компетентнісного підходу у вищій школі, присвячені роботи Н. В. Морзе – теорія та практика оцінювання формульованого оцінювання у вищій школі, О. І. Локшиної – оцінювання в загальній середній освіті, І. С. Фішман, Bloom, В., Englehart M. та ін. В дослідженнях авторів простежується думка, що оцінювання – це систематичний збір і тлумачення фактів, за якими йде судження про їх цінність і відповідне планування подальших дій» [1]. Якщо традиційна педагогіка виділяє підсумкове та поточне оцінювання, то сьогодні ми маємо навчитись працювати із сумативним та формульованим оцінюваннями [1-2; 4]. Якщо підсумкове оцінювання та поточне тільки констатують результат, то концепція формульованого оцінювання полягає в тому, щоб допомогти зробити результат кращим. При чому багато авторів розглядають формульоване оцінювання як компонент процесу навчання, де діти мають змогу протестувати свої знання з метою визначення власного прогресу в темі, побачити помилку та мати можливість її проаналізувати й виправити. Тобто це оцінювання для подальшого навчання, для успішного навчання, що в епоху «навчання протягом життя» є особливо важливим. Науковці зазначають, що ключовою ціллю формульованого оцінювання є допомога у навчанні.

Н.В. Морзе зазначає, що при застосуванні технологій формульованого оцінювання отримується зворотній зв'язок, який дасть змогу досягти вдосконалення, причому з обох боків: і з боку викладача – як він має змінити проектування освітнього процесу: які зміни йому потрібно внести в педагогічну

діяльність, методи чи технології, які він використовує; і з боку студента – з якими навчальними завданнями він впорався успішно, а над виконанням яких йому потрібно ще працювати додатково [2].

Використання формульованого оцінювання є особливо актуальним та важливим для студентів спеціальності 014 Середня освіта, тобто майбутніх вчителів, які навчатимуть учнів нової української школи. Нова українська школа потребує перегляду підходів до оцінювання учнів, удосконалення існуючих методик оцінювання, поступового впровадження формульованого оцінювання.

Ми вважаємо, що найкращим способом пояснити сутність формульованого оцінювання є практика його використання при роботі зі студентами у вищому навчальному закладі. При чому, використовуючи формульоване оцінювання, ми зреалізуємо дві мети:

- допоможемо студенту зростати у навчанні, краще розуміти навчальний матеріал;

- покажемо на практиці як здійснювати формульоване оцінювання.

Для здійснення ефективного формульованого оцінювання слід уважно підійти не тільки до планування програми курсу, але і до планування тієї частини навчального процесу, що стосується оцінювання студентів [4]. При формульованому оцінюванні сам процес оцінювання – це не етап навчального процесу, на якому визначаються поточні чи кінцеві підсумки навчання, а надзвичайно важлива ланка процесу навчання, яка дає можливість здобути певний досвід аналізу та самоаналізу, заповнити прогалини у знаннях та рухатись далі. Саме планування оцінювання передбачає :

- розроблення оцінки (аналіз курсу з метою розроблення оцінки, яка конструктивно узгоджуватиметься (зміст, рівень, методи) з цілями та заходами курсу);
- календарне планування заходів здійснення контролю (в часовому перерізі оцінювання слід проводити на таких етапах навчання: перед початком роботи над темою – для виявлення наявних знань, орієнтації у темі, активізації уваги; в процесі навчання – для виявлення прогалин; в кінці вивчення теми, розділу, курсу – для узагальнення, підведення підсумків, повторення, подальшого планування навчання);
- підбір методів здійснення контролю (підбір оптимальних методів, які відповідатимуть і «часовому перерізу» і цілям контролю);
- підбір інструментів оцінювання (тестування, опитування, використання цифрових технологій і т.д.);
- визначення відносної ваги оцінки при поточному контролі для кінцевого результату.

План оцінювання також є корисним інструментом для викладача та важливим інструментом для забезпечення якості. За допомогою плану

оцінювання можна гарантувати, що всі вибрані цілі навчання охоплені оцінкою, кінцева оцінка буде достовірною та надійною.

Таким чином, практика формульованого оцінювання з використанням плану оцінювання у вищому навчальному закладі при роботі із майбутніми вчителями дає можливість ефективно оцінити студентів на засадах компетентнісного підходу та продемонструвати їм досвід реалізації формульованого оцінювання, що є безперечно важливим для їх подальшої роботи у закладах загальної середньої освіти.

Список використаних джерел:

1. Кабан Л.В. Формульоване оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. Електронне наукове фахове видання. Випуск №1(31), 2017 р. https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4471
2. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Формульоване оцінювання: від теорії до практики. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2013. №6. С. 45-57. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6327/1/MorzeNBarnaOVemberVIITNZ62013IS.pdf>
3. Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ”/ URL: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/104-Osvitnia-prohrama_bak.pdf, (схвалений вченою радою 05.11.2019 року протокол № 9 та введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019].
4. Assessment in Higher Education: Professional Development for Teachers. URL: https://www.coursera.org/programs/precarpathian-national-university-on-coursera-jo673/browse?index=prod_enterprise_products&productId=K9cwvyTbEenjw6oiOFT7g&productType=course&query=Assessment+&showMiniModal=true

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З ФІЗИКИ

Басістий Павло Васильович

Кандидат технічних наук, доцент кафедри фізики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
basi@ukr.net

Бачинський Юрій Григорович

Кандидат технічних наук, доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів,
Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти
yu.bachynskyi@ippo.edu.te.ua

Процес формування творчої особистості в сучасній школі багатогранний і складний, він вимагає від учителя вміння оцінити природні здібності учнів, знайти найбільш раціональні шляхи їх розвитку. Розв’язувати ці складні дидактичні проблеми може тільки вчитель, який володіє достатніми навичками організації і проведення дослідницької роботи з учнями, вміє аналізувати різні педагогічні ситуації, моделювати їх, визначати шляхи й засоби ефективного навчання. Одну